

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklame, notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Naznanilo.

Po sklepu upravnega odbora »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva« na seji dne 29. decembra 1913 se bo vršila letošnja

XXVI. glavna skupščina

v dneh od 6. do 8. septembra 1914 v Pulju.

Predavanja, predlogi in nasveti za javen društveni shod in delegacijo se morajo prijaviti do 30. junija podpisane vodstvu; obenem naj se naznani dotični poročevalec, oziroma govornik. Zglašene teme objavimo takoj, ko se nam vpošljejo.

Ker je c. kr. ministrstvo za notranje stvari z odlokom z dne 9. maja 1914, št. 15.629 odobrilo izpremembo pravil, kakor jih je bila sprejela Zavezina delegacija na svoji seji dne 10. avgusta 1912 v Celju, se mora izvršiti volitev Zavezinih delegatov za letošnje glavno skupščino po novih pravilih. Tovariše, predsednike Zavezinih članov prosimo, da skrbijo za pravočasno izvolitev delegatov. Izvoljene delegate naj prijavi do 30. julija t. l. vodstvu Zaveze.

V smislu § 7. točka e) novih Zavezinih pravil odpošlje vsak Zavezin član (§ 4. nov. Zav. pr.) na Zavezino delegacijsko zborovanje vse predsednike, oziroma od teh določene namestnike vseh posameznih deželnih organizacijam — zvezam včlanjenih društev. Vrhutega izvoli vsako teh društev do 50 članov po 1 delegata, s 50—100 članov po dva delegata, s 100 do 150 članov po tri delegate itd. Vsakemu delegatu se izvoli namestnik. Vsak delegat je dolžan udeležiti se delegacijskega zborovanja. Mandati delegatov veljajo do izvolitve novih delegatov.

To so določila v novih pravilih glede volitve in glede dolžnosti izvoljenih delegatov. Ni nam treba torej še posebej povdariti, da naj odkloni izvolitev oni, ki že vnaprej ve, da ne gre v Pulj.

Vsak delegat dobi od svojega društva legitimacijo; tiskovino preskrbi vodstvo Zaveze.

Izpolnjene društvene izkaze naj nam blagovolijo tovariši predsedniki Zavezinih članov vrniti do 30. julija.

Tovariše blagajnike prosimo, da pošljejo letos še Zavezinemu blagajniku letne doneske do konca junija t. l. Po soglasnemu sklepu lanske delegacije v Ljubljani se je določil znesek za upravno leto 1913/14 od vsakega pravega člana po 1 K; obenem naj poravnajo tudi zaostanke, ker odslej naprej ne bodo več plačevala posamezna okrajna učiteljska društva svojo članarino neposrednje Zavezi, temveč potem deželnih zvez.

Pozivljamo že sedaj vse napredno učiteljstvo, naj se udeleži letošnje glavne skupščine v najmnogobrojnejšem številu! Sovražniki svobode ljudskega učiteljstva in svobodnega razvoja narodnega šolstva so neprestano in vztrajno na delu, da zasužnjijo naš stan in spravijo šolstvo pod svojo kruto oblast. Na Kranjskem se jim je to posrečilo v polni meri: napredno učiteljstvo je v klerikalne verige, šolstvo pa tirajo v konkordatno dobo nazaj. Ali naj vržemo v tej katastrofalni dobi orožje iz rok in se vdamo na milost in nemilost. Nikakor! Pogumno stopimo vsi na plan! Skušajmo rešiti, kar se rešiti da! Združeni se postavimo v bran za svoje tako brezobzirno teptane pravice, z združenimi močmi skušajmo zastaviti pot klerikalni povodnji, ki preti svobodni razvoju šolstva poplaviti z naših lepih sloven-

skih pokrajin. Združeni pa stojimo tudi na straži, da ne zanese sovražnik ljudske prosvete kali razdora in reakcije v one srečnejše slovenske pokrajine, ki so se obvarovane pred brezobzirnim klerikalnim gospodstvom na šolskem polju. Zato pohiti vsak zavedni in napredni učitelj — učiteljica 6. septembra v zanimivi Pulji. Ker Zavezino učiteljstvo še nima v rokah novih pravil, se nam vidi umestno, da navedemo in pojasnimo najvažnejše izpremembe.

Namen Zaveze je: Združitev vsega jugoslovanskega učiteljstva po Dalmaciji, Goriškem, Istri, Koroškem, Kranjskem, Štajerskem in v Trstu.

K Zavezi lahko pristopijo vse deželne zveze učiteljskih društev v prej imenovanih deželah; kjer takih zvez ni, pa učiteljska društva. Članstvo teh zvez, oziroma društev je obenem članstvo Zaveze.

Zaveza ima torej do danes te-le člane: 1. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. 2. Zvezo slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. 3. Slovensko učiteljsko društvo za Istro. 4. Učiteljsko društvo za Trst in okolico. 5. Goriško učiteljsko društvo. 6. Sežansko učiteljsko društvo. 7. Tolminsko učiteljsko društvo. Ta društva ustanove v kratkem času deželno zvezo. Zaveza se bo odslej v vseh zadevah obračala le do svojih članov. Dosedanji člani — okrajna učiteljska društva — niso več njeni člani, razven v onih deželah, ki še nimajo deželnih zvez. Zato naj prijavljajo odslej svoje predloge, nasvete, vsakovrstne podatke, društvene izkaze, izvoljene delegate, sploh vse stvari, ki so namenjene Zavezi, svojim deželnim zvezam; tudi članarina za Zavezo se bo od letos naprej plačevala blagajnikom deželnih zvez.

Pripomnimo le še, da so nekatera okrajna učiteljska društva že izvolila delegate za letošnje glavno skupščino ter jih prijavila vodstvu! Volitev se ni izvršila po predpisih novih pravil, zato prosimo, naj jo razveljavijo in izvrše novo in izid sporoče deželni organizaciji.

Vodstvo Zaveze:

Tajnik: V. Rus. Predsednik: L. Jelenc.
Blagajnik: F. Luznar.

Napredni inkvizitorji.

Sežanski okraj, 23. maja 1914.

Alea iacta est — kocka je padla tudi na naprednem Krasu.

»...Lojze je s prihodnjim letom premeščen iz »službenih ozirov«. Z njim še nekaj drugih »mladih«. S to persekucijo nas hočejo ustrahovati. Čutim pa, kako bomo s tem zasledovanjem zrasli. Najdarovitejše ljudi naj preganjajo v učiteljstvu, naše koristi ne izostanejo. Oni, ki so izrekli verdikt nad Hreščakom, nas ne bodo zlomili, priti bodo morale še druge sile, da nas upognejo. In brez pravega vzroka preganjati! Mi bomo pa rasli! Samo rasli!« — To poročilo sem dobil danes in s stisnjenimi pestmi in zobmi sem ga prečital dvakrat, trikrat —

Končana je torej sramotna komedija, začne se pa divj boj.

Umestno se mi zdi, da podam neinformiranim jasno sliko, da lahko vsakdo sodi.

Tov. Alojzij Hreščak opravlja že mnogo let najvestnejše svoje učiteljsko službo v Lokvi pri Sežani. Je to tovariš z obsežnim duševnim obzorjem, izredno nadarjen, pa tudi pogumen in možat toliko, da pove vsakemu, kar mu gre. Dolgoletne

študije so ga privedle v socialno demokracijo, sicer pa ni v Avstriji nobenega paragrafa, ki bi določeval, kateri politični stranki mora učitelj pripadati. V zadnjih časih se je pa začel tov. Hreščak intenzivneje udeleževati življenja v naši organizaciji. Naj se o njegovih idejah sodi tako ali tako, za slovensko učiteljstvo so bile nove, so vsekozi plod dolgoletnega iskanja rešitve našega obupnega stanja. Tu na Krasu je dobil s prvim nastopom velik odmev in razumevanje, in naše učiteljsko društvo je stopilo čez noč na tribuno. Prav umevno je to, saj tu na Krasu prav nič manj ne čutimo nevzdržljivosti sedanjega učiteljskega položaja, kakor tovariši tam iz dr. Lampetovega vilajeta. No, in na enem naših zborovanj je tov. Hreščak stavil precej ostro, a dobro zaslužen resolucijo proti članom pomnožnega okr. šol. sveta, ker so nam ti na eni izmed jesenskih sej pojedli še tisoč 5% draginjske doklade k našim beraškim plačam, ki smo jih doslej uživali. Resolucija je bila sprejeta soglasno, in od tega trenutka ni odgovoren za njo nič več tov. H., ampak je odgovorno vse sežansko učiteljstvo. Za kar glasujem, je toliko, kot bi sam predlagal. Naši »prijatelji« so dobili s tem orožje v roko. V pomnoženem okr. šol. svetu namreč sedijo osebe, ki fungirajo zastopnike davkoplačevalcev. V pojasnitve razmer naj povem, da naše razmere v bistvu niso prav nič drugačne kakor kranjske. Kakor so reprezentanti in čuvarji vere in morale na Kranjskem nekateri presrasti duhovniki, tako so »predstavitelji in varuhi naprednosti in narodnosti pri nas nekateri omejeni in domišljavi ljudje. Druži pa oboje neskončna domišljavost, da so oni in samo oni začetek in konec vse modrosti. Da mora pasti pred njimi vse na kolena, da so učitelji njih hlapi, kakor se je že marsikdo javno izrazil. Ti ljudje so bili zaradi one resolucije društva užaljeni — Hreščak pa v disciplinarni preiskavi. Kaj naj bi preiskavali, to vedo menda samo oni. G. nadzornik, ki je doslej užival splošno spoštovanje in ljubezen, je zalučal tov. Hreščaku v obraz najprej vse podpore, ki jih je baje kot študent užival. Med učiteljstvom je zavrelo, par mesecev je stvar utihnila, ker so se menda gospodje zbal. Sedaj je pa hipoma treščilo —

To je zgodovina tega dogodka. Tov. Hreščak, ki ima v Lokvi svojo hišo in posestvo, je torej iz »službenih ozirov« premeščen in z njim še drugi »mladi«. Ali se zavedate protizakonitosti svojega dejanja, vi naprednjaki, liberalci itd.? Ali čutite, koliko stojite še pod kranjskimi inkvizitorji? Oni so javni sovražniki učiteljstva, v ste pa skriti. Oni se bojujejo proti učiteljstvu iz idejnega nasprotstva in pa iz osebnega.

Kakšen je greh teh naših tovarišev? Ali niso opravljali svoje službe vseskozi vestno in vzorno, in o tem imate soditi vi vsi, ki ste sedeli na oni seji. Prav nič vas pa ne briga, kakšno prepričanje imajo posamezni učitelji, kako sodijo o vašem delovanju in nehanju, saj ste liberalci, glasniki svobode, vesti in osebe.

S tem svojim krutim činom ste pokazali vendar končno pravo barvo, in sedaj se poznamo. Morda ste pričakovali za to, da ste nam prikrajšali prejemke — vdanostno izjavo? Tako pasje nature vendar nimamo, da bi vam vdanostne izjave pošiljali za očitne brce. Ker vdanostne izjave niste dobili, ste se maščevali, znosili ste se nad nekaterimi tovariši, a mi poznamo kolegialnost. Zadeli ste ob železno falango, vrgli ste nam rokavico, izzvali ste boj z odprtim vizirjem, mi ga spre-

jemo rade volje, a bodite prepričani vsi, da se bodete še kesali teh preganjanj najvdanejših naših tovarišev.

Preganjanim tovarišem povem: Za nami je vse učiteljstvo, niste sami! Kakor smo ono resolucijo sprejeli vsi, tako bomo tudi trpeli zanjo vsi.

Eno pa je koristno: Padla je zadnja krinka, in sedaj je lahko spoznal zadnji tovariš te naše prijatelje do kosti. Sedaj vemo, da se moremo in moramo zanesti edinole na sebe in svojo moč. Ibsen pravi: Danes sem napravil veliko razkritje, spoznal sem, da je človek, ki je sam najmočnejši.

In s tem vam napovedujemo odkrit in javen boj do skrajnosti.

ALOJZIJ HREŠČAK:

Zveza primorskih slovenskih učiteljskih društev.

Čim dalje nujnejša se kaže primorskim kolegom potreba, zbrati svoje raztresene ude ter centralizirati svoje razpršene moči. Čisto odveč se mi zdi, podpirati to konstatacijo z običajnimi frazami o potrebi organizacije, o koristi združenja itd. Omenjam naj le, da je za nas Primorce zraven tega momenta merodajen še drugi, in ta je zgolj tehnično-organizatoričen. Zaradi novih pravil naše Zaveze je postala primorska Zveza za našo osrednjo organizacijo nekaka nujnost, in to v prvi vrsti, zavoljo poenostavljenosti našega organizatoričnega aparata. Tej nujnosti bo treba prej ali slej zadostiti bodisi na ta ali drugi način.

To prepričanje je tudi med primorskimi kolegi splošno in ono ni, ki mi je potisnilo pero v roko. Da sem se namenil pisati teh par vrstic, je bilo v prvi vrsti merodajno dejstvo, da vladajo med Primorci glede te Zveze še precejšnje razlike v naziranju. Brezpogojno potrebno pa je, da ne slepomišimo v tako važnih vprašanjih, ampak da se pošteno porazgovorimo in zedinimo.

Vprašanje ni več tako novo in še ne-načeto. Nasprotno celo: po mnenju nekaterih tovarišev je skoraj da že rešeno in na predzadnjem štadiju svoje definitivne ureditve. Vendar temu ni tako.

Toda začnimo od kraja!

Na zadnjem sestanku goriško - gradiščanskih slovenskih učiteljev v Gorici dne 12. marca t. l. je prišlo to vprašanje v razgovor. Sprožil ga je že v 43. št. lanskega »Učit. Tovariša« tovariš Brkin. Glede delokroga te nove organizacije so si bila mnenja različna. Plediralo se je za vse mogoče načine; čuli so se glasovi za Zvezo samo goriških učiteljskih društev, zopet drugi za tako Zvezo vseh primorskih slovenskih učiteljskih društev; končno je dobila tudi Zveza vseh primorskih slovenskih učiteljskih društev svoje zagovornike. Razšli smo se, ne da bi se glede tega zedinili. Pač pa se je storil sklep, s katerimi se je odboru Goriškega okrajnega učiteljskega društva poverila naloga, da zbere od vseh primorskih slovenskih učiteljskih društev potrebne informacije o eventualnem njihovem stališču v tem oziru.

Tej svoji nalogi se odbor Gor. učit. društva ni odzval, pač pa je Gor. učit. društvo izvolilo na svojem zadnjem zborovanju odsek petih članov v svrhu sestave tozadevnih pravil. Prvi četrtek maja naj bi se bil nato sklical ustanovni shod,

ki bi osnoval Slovensko deželno učiteljsko društvo.

Ta odsek je imel 30. aprila svoj se-stanek, na katerem so se pretresla toza-devna pravila in storil sklep, predložiti ta pravila takoj namestništvu v potrditev. Šele po registraciji se bo vršil ustanovni shod, ki bi naj veljal na ta način tudi že kot prvi občni zbor nove organizacije.

Podpisani sem prejel en izvod po odseku sprejetih in namestništvu doposlanih pravil na dom, ker se nisem mogel sestanka udeležiti.

Pravila so taka, da sem prisiljen reagirati nanja javno v našem glasilu. Izjavljam takoj, da smatram vso akcijo za pogrešno toliko v formalnem, kolikor v materialnem oziru.

V formalnem oziru vidim v takem postopanju odseka, postaviti ustanovni shod pred fait accompli, nekaj oligarhičen oktroa. Če bi bil odsekovega postopanju res ta namen merodajen, potem je to vsega obžalovanja vreden slučaj, toliko bolj, ker je izključeno, da bi se mogel posrečiti, ter je zato kar najbolj priprave, da zmanjša med učiteljsvom ugodno razpoloženje. Če pa odsek tega namer-na ni imel — kar na vsak način rajši verujem — potem kratkotalno ne razumem, zakaj se ni počakalo s predložitvijo namestništvu, dokler ne izgovori ustanovni shod zadnje in definitivne besede. Šele po tej besedi bi bila pravila zrela za registracijo. Le en odgovor imam na to ugan-ko: odsek je menda mislil, da so pravila pač že tako primerna, da jim ustanovni shod ne more odreči v polnem obsegu svoje sankcije. Toda, če je mislil tako, je mislil napačno. Že prej omenjeni goriški sestanek vsega slovenskega učiteljsva bi bil članje odseka lahko poučil, da se mne-nja v tem pogledu jako križajo in da bo mogoče le po vsestranskem preudarku dospeti do zaželjenega uspeha. Toliko v formalnem oziru.

Kar se pa tiče stvarnih ozirov, je treba ta pravila kratkotalno odkloniti, in to iz enostavnega razloga, ker hočejo ustvari-ti nekaj, česar ne rabimo: organizacijo, ki bi stala zraven dosedanjih, namesto da bi jim bila nadrejena. V zmyslu pravil se ima namreč osnovati »Slovensko deželno učiteljsvo društvo« za pokneženo grofijo Goriško - Gradiščansko. Torej društvo in ne Zveza. Za to novo organizacijo bo treba, če hočemo, da bo vršila svojo nalogo, razviti obširno agitacijo in propa-gando med učiteljsvom. To imenujem ne-ekonomsko trošenje energij, ki nas ne pri-vede do smotra. Društvo bi glasom pravil lahko začelo svoje delovanje, ko ima vsaj 25 pravih družtvenikov. Rad bi vedel, čemu rabimo tako društvo? Čigave interese naj zastopa društvo s 25 člani? Vem, da je s to določbo pripuščena le eventualna možnost, toda deželnega društva s 25 člani ne rabimo in zato je čisto neopravičeno določiti v pravilih tako nepotrebno mož-nost. Ne le, da nam ne more služiti društvo s 25 člani, tudi društvo s 50, 100 in celo 150 člani ne odgovarja našim potre-bam. Mi rabimo Zveze že obstoječih društev in nič drugega. Goriško učiteljsvo je itak že skoraj polnoštevilno organizi-rano; čemu ustanavljati novo organiza-cijo, za katero bi bilo treba člane šele nabirati in na katero bi obstoječa društva ne imela nikakega vpliva. Zveza bi lahko govorila v imenu vsega goriškega učitelj-stva takoj po ustanovitvi, ne da bi bilo treba porabiti za to najmanjše propagan-dične sile, česar se o nameravanem društvu ne more trditi. Za tako društvo bi bilo treba dolgotrajne agitacije, ki pa — in to lahko kategorično trdim — ne bi privedla društvo nikdar do one moči, ki bi jo imela Zveza že prvi dan svojega obstoja. Tako društvo ne more imeti one privlačne sile kakor Zveza, ker je vplivu posameznikov mnogo težje pristopno. Di-rektivo društvenemu delovanju bi dajal v zmyslu pravil edino vsakoletni občni zbor. Možnost vplivanja je tedaj minimalna. Kdo se bo neki ogreval za tako korporaci-jo, ki se mu morda lahko razvije pred očmi v klikovstvo prve vrste? Kako je to vse drugače pri Zvezi! Vsako društvo je zastopano po svojih delegatih, zato je mo-goče vsakemu članu vplivati na delovanje Zveze in to večkrat na leto in blizu nje-govega doma. Okrajna društva bi informi-rala člane o Zvezinem delovanju, okrajna društva bi vplivala na Zvezo v svojih zbo-rovanjih. Zvezin aparat lahko funkcionira najboljše, ne da bi bilo potreba trošiti za to po nepotrebnem sil in energij, ki bi se dale uporabiti drugje mnogo plo-donosneje. Rabimo torej Zveze, ker društvo nam ne more služiti.

Pa delokrog te Zveze? Odsek je čisto samovoljno določil društvo samo za Goriško-Gradiščansko. Že po pravilih samih je izključena vsaka druga možnost. Niti toliko liberalna niso, da bi pustila to vprašanje odprto in dala občnemu zboru pravico, da se izjavi glede tega. In vendar vem pozitivno, da je med tržaškimi in istrskimi slovenskimi tovariši mnogo raz-položenja za primorsko Zvezo slo-

venskih učiteljev. Pri najboljši volji ne vi-dim vzroka, zakaj ne bi smeli imeti pri-morski slovenski učitelji svoje Zveze? Ovire ne vidim nikake, pač pa mnogo prednosti take Zveze. Razlogi, ki smo jih slišali v Gorici proti taki Zvezi, so le mi-nimalne važnosti.

Različni šolski zakoni treh primor-skih dežel vendar ne morejo na nikak način ovirati rednega Zvezinega delova-nja. Tudi različne politiške razmere ne pridejo z ozirom na Zvezo v poštev. Ni ga razloga, ki bi bil tehten dovolj, da bi se mogel zaradi njega odreči svoji pri-morski centrali, v kateri bodi mesta, na-kar tudi hrvatskim kolegom, če se izja-vijo pripravljenim v to, kar je pa mo-mentano le bolj teoretsko važno. Praktič-no hitro izvršljiva je za sedaj le Zveza primorskih slovenskih učiteljskih društev.

Žareče železo je treba prijeti s kleščami, ne z rokavico!

Iz društvenih poročil, priobčenih v zadnjem »Učit. Tov.«, je razvidno, da so nekoja društva sicer hvalevredno skle-nila, naj zahtevajo šolska vodstva od davkarij slovenske izplačilne pole ter naj vračajo samonemške Zahlungsliste, ali naj se Zahlungsliste izpolnjujejo slovensko, a šolska vodstva naj zahtevajo vsak mesec slovenske tiskovine. Ti sklepi dokazujejo sicer zavednost slovenskega učiteljsva, toda način ravnanja, kako ohraniti svoje dosedanje individualne, oziroma jezikov-ne pravice, je docela zgrešen ter ne more voditi do nobenega znatnega uspeha. Šolsko vodstvo ni upravičeno vračati samo od sebe nobenih Zahlungslist ter ne more zahtevati slovenskih izplačilnih imenikov; zakaj ono ni oseba, temveč urad, ampak vsaka učna oseba se naj s šolskim vod-jem vred osebno podpiše na izjavo, s ko-jo se vračajo davčnemu uradu Zahlungsliste potom šolskega vodstva, oziroma tudi na-ravnost prek njega. To dejanje pa bo ime-lo le trenutni uspeh, ako se obenem ne vložijo ugovor proti deželnemu šolskemu svetu na naučno ministrstvo in na finančno ministrstvo, kakor je v zadnjem dru-gem članku obrazloženo. Po preteku 60 dni postaneta odloka deželnega šolskega sveta in finančnega deželnega ravnatelj-stva pravomočna, naj se potem vračajo Zahlungsliste, kolikor hočejo, se ne do-seže ničesar, k večjemu, da se nam ne bo več plača izplačevala. Edini pravi način je, ugovarjati in doseči razveljavljenje od-loka deželnega šolskega sveta in finanč-nega deželnega ravnateljstva ter obenem vračati Zahlungsliste in pisati navadne pobotnice v slovenskem jeziku.

Tudi spomenica, ki jo je vložilo učiteljsvo v Dobju na finančno ministrstvo, še preden je zvedelo za ukaz finančnega deželnega ravnateljstva z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI., ni docela primerna. S tem ukazom se je ukazal davčnim uradom nov način izplačevanja naše plače, zato se naj vložijo proti njemu ugovori na fi-nančno ministrstvo, in sicer ni neobhodno potrebno v 30 dneh (ta rok velja samo za ugovore proti pristojbini) temveč, ker je to upravna zadeva, v 60 dneh. Na spome-nico se ni dolžno ozirati niti ministrstvo, niti upravno sodišče, o ugovoru pa mo-rajo razpravljati inštančnim putem v smi-slu zakona, zaradi upravnega sodišča je torej neobhodno potrebno, da obhodi ugo-vor inštančno ministrstvo.

Obenem z ugovori se naj obvesti davčni urad po šolskem vodstvu, kakor se je to izvršilo v Dobju, rekoč:

»C. kr. davčnemu uradu v Kozju se naznana, da je tukajšnje učiteljsvo vlo-žilo pri c. kr. naučnem ministrstvu ugovor proti odloku c. kr. deželnega šolskega sveta štajerskega z dne 22. aprila 1914, št. 3³⁸⁴⁸/4 14, oziroma proti odloku c. kr. finančnega deželnega ravnateljstva z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI., in tudi spome-nico na finančno ministrstvo zaradi nje-govega tozadevnega odobrenja z dne 10. februarja 1914, št. 3514 iz 1913, zaradi česa izpodbijana odloka ne postaneta pra-vomočna, vsled česar bomo dotlej, da se zadeva pravnoveljavno ne dožene, dobi-vali svojo plačo še na podlagi dosedanjih izplačilnih knjižic in dosedanjih kolkova-nih pobotnic.

Sem doposlane izplačilne knjižice se torej tja vračajo s prošnjo, naj se blagovo-lijo še nadalje uporabljati. — Šolsko vod-stvo v Dobju, dne 17. maja 1914.

Tako vlogo je šolsko vodstvo upra-vičeno vložiti; ker ni ugovarjajočega, tudi ni individualnega, temveč zgolj infor-mativnega (obveščujočega) značaja.

Primimo torej žareče železo, ki so ga vrgli nepremišljeno med nas, z železnimi kleščami, a ne z rokavico!

R. K.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

S IV. vodstvene seje upravne dobe 1913/1914 (8. februarja 1914).

1. Resolucija, sprejeta na božični seji upravnega odbora, tičoč se »Sežanskega učiteljskega društva«, se je objavila v sta-novskem glasilu, poslala pa se je s potreb-nim komentarjem tudi omenjenemu društvu.

2. Uredništvo »Narodnega Lista« nam je poslalo potom deželne štajerske učitelj-ske Zveze v zadevi nepriobčenih naših ob-vestil opravičbo. List sploh ne sprejema obširnejših dopisov in naznanil, ki so bili priobčeni že v drugih listih, in sicer samo zato ne, ker ne razpolaga z večjim pro-storom. Odgovor se je vzel na znanje.

3. C. kr. policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani se je odposlal popolnen imenik članov upravnega odbora Zaveze.

4. Okrožnica za asanacijo Zavezinih listov se je odposlala vsem včlanjenim društvom.

5. Vsa Zavezina društva so prejela okrožnico, v kateri se opozarjajo, da naj se zborna posvetuje, katera aktualna vprašanja naj se postavi na dnevni red letošnje glavne skupščine.

6. Na c. kr. ministrstvo za javna dela na Dunaju se je odposlala prošnja in spo-menica, da se uvrsti učiteljsvo c. kr. rud-niške deške in deklishe šole v Idriji v službeno pragmatiko za državne urad-nike, oziroma da pride to učiteljsvo vsaj v okvir službene pragmatike za državno učiteljsvo od XI. do VIII. činovnega raz-reda. Prošnjo je sestavil in spomenico preskrbel tovariš E. Gangl. Za to pra-vično in utemeljeno zahtevo so se zavze-mali po naši Zavezi naprošeni: Zveza slovenskega učiteljsva v Avstriji (po predsedniku Hajnemu), uradniško društvo na Dunaju, državnozborna kluba Mlado-čehov (po posl. dr. VI. Ravniharju) in so-cialno demokratskih poslancev (po poslan-cu Glöcklu). V tej zadevi je bila naša prošnja popolnoma uslišana.

Da je bila krivična pritožba kranj-skega deželnega šolskega sveta glede volitve učiteljev-veščakov v ljubljanski mestni šolski svet v naučnem ministrstvu odbita, je istotako zasluga intervencije državnega poslanca dr. VI. Ravniharja. Ob tej priliki se je poslala po vodstvu Za-veze ljubljanskemu državnemu poslancu za njegovo naklonjenost do naprednega učiteljsva pismena zahvala.

7. »Sežanskemu učiteljskemu društvu« se je sporočilo, da ni Zaveza v ni-kaki dotiki z dnevnikom »Dan«, z »Uči-teljsko tiskarno« pa samo toliko, da se tiskajo njeni listi v tej tiskarni za plačilo.

8. V Lipskem se vrši letošnje poletje mednarodna razstava pedagoških listov vsega sveta. Tja se je poslala po ena šte-vilka letošnjega letnika od vseh treh Za-vezinih listov.

9. Spis »Sosedov god v Mošnjah«, igra v verzih, se ni mogel potrditi kot četr-ti zvezek »Jan Legove knjižnice«, ker za mladino ni prikladen.

10. Dr. H. Thuma, odvetnik v Gorici, nas je pismeno obvestil, da je njemu po-slana jubilejska brošura »Spominski list« Zavezi na razpolago le tedaj, če se mu povrnejo poštni stroški. Po sprejemu poštnih spremnic in znakm v vrednosti 88 vinarjev je bila knjiga vrnjena.

11. Upravniku Fr. Maroltu se je izro-čil dekret o upravnistvu »Učiteljskega Tovariša« in o prevzemu inseratnega dela tega lista.

12. Vsa Zavezina društva so dobila načrt novega poslovnika Zaveze.

13. »Slovensko učiteljsko društvo za Istro« je poslalo poročilo v svojem delo-vanju. Glede vprašanja učiteljskih plač je društvo v vednem stiku z istrskim hrva-škim in italijanskim učiteljsvom. To društvo je v zadnjem času izvojevalo zna-menit uspeh, ker so se odpravile krivice, ki so se godile istrskemu učiteljsvu v občinskih zastopih. Izraža nado, da se bodo Hrvati letos zopet priklopili naši Zavezi.

14. Resolucije, sprejete na občnem zboru »Kozjanskega učiteljskega društva«, tičoč se državljskih pravic in osnovnega zakona, se odstopijo v končno rešitev upravnemu odboru.

15. Ugodno se rešita dve prošnji za brezplačno pošiljanje »Popotnika« in »Zvončka«. Prav tako se dovoli »Zvon-ček« v zameno s »Slov. Branikom«.

S V. vodstvene seje upravne dobe 1913/14 (19. aprila 1914).

1. Vse včlanjene deželne učiteljske Zveze so dobile navodilo, kako naj postopajo ob regulaciji učiteljskih plač.

2. Odboru »Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani« se je

odposlal dopis glede sklicanja sestanka učiteljskih zastopnikov v okrajnih šolskih svetih. Sestanek, ki so se ga udeležili po-leg zastopnikov tudi vsi povabljeni de-želni poslanci E. Gangl, J. Reisner in dr. V. Ravnihar, se je vršil v Ljubljani dne 8. aprila.

3. Priziv glede znane krivične prepo-vede c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu, da se ne sme uvesti K. Widrovo »Moje prvo berilo« v vranski in gornje-grajski šolski okraj, se je odposlal na c. kr. ministrstvo za uk in bogočstje.

4. Nova pravila Zaveze so se odpo-slala c. kr. notranjemu ministrstvu z vse-mi zahtevanimi prepisi in prilogami v odobrenje.

5. Učiteljski kongres za šolsko re-formo se je prestavil na poznejši ugodnejši čas.

6. Odboru »Učiteljske tiskarne« se nujno nasvetuje, naj se ustanovi za list »Dan« poseben konsorcij. V stanovskem glasilu se je objavila »Izjava« da nima Zaveza z listom »Dan« prav nobenega stika.

7. Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda« je prejelo od Zaveze vlogo, v kateri se družbeni odbor pozivlje, naj se pri oddaji učiteljskih službenih mest ozira v prvi vrsti na prosilce, ki so člani naših organizacij.

8. O velikonočnih počitnicah je zbo-rovala »Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem«. Zborovalce je Za-vezin predsednik v imenu vodstva brzo-javno pozdravil.

9. »Poslano« in druge take objave v »Učiteljskem Tovarišu«, pri katerih odklanja odgovorni urednik odgovornost, se smatrajo za plačljive inserate.

10. Uredništvo hrvatskega mladinskega lista »Milodarke« je naprosilo vod-stvo Zaveze, da naj mu pošilja v zame-no naš »Zvonček«. Prošnjo se je ugodilo.

S VI. vodstvene seje upravne dobe 1913/14 (4. maja 1914).

1. »Zveza slovenskega učiteljsva v Avstriji« javlja, da je Zvezino glavno zborovanje letos v Levovu dne 24. ju-lija t. l. V dopisu se izreka tudi želja, da naj se pošlje Zvezi čimprej vse gradivo, k znanemu B. Skalovemu referatu »Uči-teljeva državljanska svoboda in svoboda prepričanja«. Gradivo naj se sestavi po doposlanih vprašalnih polah. Z ozirom na to se sklene, da se poroča Zvezi, da te-ga ni mogoče dovršiti in odposlati do do-ločenega časa. Pač pa se objavi prevod vprašalnih pol v »Učiteljskem Tovarišu«; izbrano gradivo pa se odpošlje na prihod-nje Zvezino zborovanje, ki se vrši l. 1915 v Pragi ob Husovi slavnosti, kakor je prvotno to želela češka učiteljska Zveza.

2. »Učiteljsko društvo za Trst in oko-lico v Trstu« odgovarja s posebnim do-pisom a) na okrožnico Zaveze glede splošne regulacije učiteljskih plač, b) o načr-tu poslovnega reda Zaveze in c) o asana-ciji Zavezinih listov

3. Vabilu nekega jugoslovanskega društva se vodstvo Zaveze iz gotovih ozirov ni odzvalo.

4. Zavarovalnici »Prva češka na živ-ljenje« v Pragi in »Erster allgemeiner Beamten-Verein« na Dunaju sta poslali Zavezi obširne pogoje, po katerih bi la-hko dobivala Zaveza v ponudbi določene odstotke za učiteljske zavarovance. Skle-ne se, da naj člani Zvezinega vodstva obe ponudbi dobro prouče, po natančnem pozvedovanju pa naj se stavijo uprave-mu odboru konkretni predlogi.

5. Vsa v Zavezi včlanjena društva so dobila potom okrožnice poziv, naj odpo-šljejo Zavezinemu vodstvu imenik vsega

Razširjena po vsem svetu, rpi narodih vseh jezikov in dežel je že 23 let Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Milijoni rodbin pijejo Kathreinerjevo kot vsakdanjo pijačo za zajtrk in malico.

Kaj bi li moglo bolje pričati za dobro kakovost, fin okus in cenost tega najboljšega kavi-nega nadomestka in dodatka?

učiteljstva vseh onih šolskih okrajev ki spadajo v dotično društvo. Imenik naj bo urejen po šolah in naj se pošlje v 3 izvodih.

6. Vse deželne učiteljske Zveze včlanjene v Zavezi, so bile obveščene o dopisu Učiteljskega društva za brežiški in sevniški okraj glede ogromne nadprodukcije učiteljic. Zaradi tega se je uvedel na mnogih državnih in deželnih učiteljskih numerus clausus, na zasebnih ženskih učiteljskih pa se nasprotno producira leto za letom višje število učiteljic. Deželne učiteljske zveze preskrbe, tozadevne določene statistične podatke, da stori Zaveza na merodajnih mestih v tem pogledu primerne korake.

Kranjsko.

Pedagoško društvo za šolski okraj Krško je imelo svoj letošnji občni zbor v soboto, dne 16. maja t. l., v Krškem. Po uradni konferenci, ki je trajala 5 ur, je bil ob 2. uri popoldne v Sokolovi dvorani najprej skupni obed. Nekaj članov se je odpeljalo takoj po obedu domov, vendar nas je še ostalo pri občnem zboru 58.* Po običajnem predsednikovem pozdravu, tajnikovem in blagajnikovem poročilu se je vršila volitev odbora, in sicer po novih pravih. Izvoljeni so bili soglasno tovariši Humek, Hočevnar, Kosec, Škulj, Benedičič, Berce, Kovačič in Levstik ter tovarišici Zirerjeva in Svetkova. Delegatom k Zavezini skupščini sta se določili tovarišici Demšarjeva in Kolnikova ter tovariš Hočevnar. Glede sanacije Zavezinih listov se je stavil predlog, naj se pri vsakem sestanku pobirajo prispevki za učiteljski tiskovni sklad ter naj se v prid temu prirejajo veselice. Končno se je sklenilo privedi drugo leto o priliki okrajne konference, oz. občnega zbora koncert, čigar vzpored bo določil tov. Kosec. Po izčrpanem dnevnem redu se je razvila živahna zabava, h kateri je mnogo pripomogel krški salonski orkester pod vodstvom tov. Kovačičem.

Od Slov. učiteljskega društva kočevskega okraja nam sporočajo: Prvotno določeno zborovanje na binkoštni torek se zaradi premalega števila po razposlani okrožnici prijavljenih udeležencev preloži na dan uradne konference dne 27. junija v Kočevju. Zborovanje se prične ob 4. uri popoldne na deški šoli. Na dnevnem redu sta volitvi novega odbora in delegatov ter rešitev Zavezinih dopisov.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem daje svojim članom na znanje, da se je vršila dne 24. maja 1914 odborova seja štajerskega Lehrerbunda v Gradcu. Na tej seji je prišel v pretres novi osnutek definitivnega učiteljskega plačilnega zakona. Lehrerbund je sklenil, zadevo smatrati zaupno ter o njej niti v stanovskih listih razpravljati. Pač pa dobe učiteljska društva v kratkem času potrebne informacije. Vrhutega bodo slovenski odbodniki Lehrerbunda o zadevi poročali na prihodnjih zborovanjih posameznih učiteljskih društev. Vodstvo.

Ptujsko učiteljsko društvo je zborovalo v nedeljo, dne 3. maja t. l., v okoliški šoli v Ptujju. Udeležba je bila prav poljna. Ob otvoritvi zborovanja se spominja predsednik umrlih tovarišev Alojzija Žiherja in Ivana Strelca. Nato pozdravlja navzoč, posebno goste tovariša Verka Mihaela iz Sv. Križa pri Rogatcu pa tovariša in tovarišice Čokl iz Runeča pri Ormožu. Potem se prečitajo in rešijo dopisi.

O Zvezinem zborovanju v Mariboru je temeljito poročal tovariš Franc Karbaš, za kar se mu je predsednik presrečno zahvalil.

Za Zavezino zborovanje, ki se vrši meseca septembra v Pulju, se volijo delegatom tovariša Ogorelec Anton in Lešnik Janko.

Prihodnje zborovanje se vrši ob priliki izleta v Lipno v Haložah. Kdaj se vrši izlet, bo tovariš predsednik pravčasno objavil.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima svoje zborovanje 4. junija na Ptujski gori ob 10. uri v tamošnji šoli po običajnem dnevnem redu. Po zborovanju je ob 12. uri obed. Popoldne ob polu 1. pa odidemo v Lipno, kjer si ogledamo vzorne vinograde štaj. hranilnice.

Ker je ta dan z odl. okr. š. sv. ptujskega z dne 11. maja 1914, št. 792, za udeležence izleta pouka prost, upa odbor na številno udeležbo. Vsak udeleženeec naj se javi zaradi obeda do konca maja tov. Klemenčiču na Gori. — Jos. Gorup, t. č. podpredsednik.

Goriško.

Iz Goriškega. Dne 7. t. m. je likvidiralo »Deželno učiteljsko društvo za Go-

* To je najlepši odgovor na »Slovenčvo« hujskanje. Uredn.

riško-Gradišansko« v sedanji obliki zaradi soglasne zahteve vseh društevnikov. Lepo bi bilo, da bi mogli ostati vedno organizovani v skupnem društvu z italijanskimi kolegi, a oni niso tega hoteli, in prišlo je do razsula. Prav tako, ker s posredovalno nemško »špraho« nismo mogli naprej; je pač nekaj nenaravnega!

Na razvalinah starega društva je vzkliklo novo »Slovensko deželno učiteljsko društvo za pokneženo grofijo Goriško-Gradišansko«. Poleg okrajnih društev nam je ta nova organizacija nujno potrebna. V to vstopijo tudi slovenski tovariši v Gorici, v okrajih Gradišče in Tržič, ki so bili do danes brez stika z ostalim učiteljstvom v deželi. Pravila so na c. kr. namestništvu, in pripravljali odbor je prepustil Alojziju Urbančiču izvršitev vseh poslov za ustanovni občni zbor, ki bo že v mesecu juniju.

Vsaka tovarišica, slehrni tovariš od Triglava do sinjega Jadranskega morja dobi povabilo na ustanovni občni zbor tega društva. Pridite vsi, da dokazemo svojo stanovsko samozavest! Sedaj gospodujoče slovenske in italijanske stranke v deželi nas prezirajo (z malimi izjemami), nam odrekajo naše pravice in nam režejo po mačehovsko ta mali grenki kosček kruha samo zaradi pomanjkanja prave nerazrušne skupnosti v naših vrstah in močne organizacije z odločnim vodstvom. Zato pa: »Vsi na krov!«

Odbor okrajnega učiteljskega društva v Gorici se je konstituiral dne 7. t. m. Ostalo vse pri prejšnjem: predsednik Križman, tajnik Rojec, podpredsednik Furlani, blagajnik Plesničar, pevovodja Vrč. — Odborniki: Možina, Medvešček, Merljak, Urbančič, Bajt, Mermolja so tudi odločni čuvarji naših stanovskih pravic.

Goriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 4. junija 1914, v Gorici »Pri zlatem jelenu« ob 10. uri predpoldne. — Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poslovni red Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. 3. Gmotno vprašanje. 4. Volitev delegatov k Zavezinemu zborovanju v Pulju. 5. Predlogi. K obilni udeležbi vabi odbor.

Trst.

Tržaško slov. učit. društvo je vložilo po tov. predsedniku pri tržaškem županu spomenico, naslovljeno na mestni svet, s katero prosi za regulacijo plač slovenskih občinskih učiteljev in učiteljic. Zahtevki se vobče krijejo z onimi, ki jih stavlja spomenica ital. tovarišev. (Glej »Učit. Tovariša« z dne 1. maja t. l.) Izpuščeni sta le točki 3. in 6. (tretja in šesta); druga je izpremenjena v toliko, da zahteva starostno doklado 400 K, ki naj se podeljuje po 25. služb. letu splošno brez vinkulacije »pohvalnega« delovanja; dostavljena je še točka, ki zahteva za učitelje (učiteljice) gorenje okolice isto stanarino kakor za one spodnje. Gospod župan je našega tovariša prijazno sprejel in izrazil nado, da se bo že letos vsaj nekaj ukrenilo. Spomenica se izroči šol. komisiji.

Društvene izkaznice, proti katerim edino bo dobiti znižanje vožnje v Grljan (parnik »Vida«), se dobe tudi proti mali odškodnini pri tov. blagajniku Kosovelu R., ali pa v društveni sobi v Trstu ul. Gallati št. 14. II. nadst. ob uradni uri ob nedeljah od 11. do poldne. Pogoj: plačana letnina vsaj za lani (1913).

Trgovska-obrtna zadruga v Trstu je te dni našemu društvu podelila v društvene namene 50 K. Srčna hvala!

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za Istro je imelo dne 14. maja svoj redni občni zbor v Ricmanjih v šolskem poslopu ob jako ugodni udeležbi; udeležilo se ga je namreč 38 učiteljev in učiteljic. Predsednik tovariš Fr. Venturini pozdravlja v svojem nagovoru došle člane, posebno tov. Cirila Valentiča, ki je pooblaščen v smislu tozadevnega predloga, sprejetega recipročno v obeh učit. društvih, zastopati tržaško učit. društvo, in tov. Matka Zlatiča, ki zastopa »Narodno Prosvjeto« iz Pazina; spominja se nato v minolem letu umrlih rednih in častnih članov našega društva, namreč A. Vrtovca, Ant. Klodiča Sabladosega, tovarišice Mlekuževe, tov. A. Valentiča in Iv. Kureta, oriše na kratko delovanje društva sploh in akcijo za draginjsko doklado in za regulacijo plač ter energično zavrača napade v »Učiteljskem Tovarišu«, naperjene od gotove strani na društveni odbor. — Nato pozdravlja zborovalce navzočega delegata tov. Ciril Valentič in tov. Matko Zlatič v imenu društev, ki ju zastopata. Sedaj prečita tajnik tov. Leonardis svoje leto poročilo in izvestje o gmotnem vprašanju istrskega učiteljstva; omenja sestaneke odposlancev slovanskega učiteljstva v Pazinu dne 6. nov. 1913, zborovanja italijanskega učiteljstva v Poreču dne 8. aprila

t. l., ki se ga je udeležilo tudi slovansko učiteljstvo po svojih delegatih in sprejeto resolucijo na deželni odbor, s katero se zahteva 400 K draginjske doklade in takojšnja ureditev plač po vzorcu državnih uradnikov zadnjih štirih činovnih razredov, čim bo deželni zbor delazmožen. — Nato poda blagajnik tov. Fr. Jereb svoje poročilo o društvenem stanju blagajnice in predarek za leto 1914/15. — Izvoli se z vzklikom isti društveni odbor kakor prejšnje leto, namreč: predsednik Fr. Venturini, podpredsednika Gab. Mikuluž, tajnik Gr. Leonardis, blagajnik Fr. Jereb in odbornik Fr. Košutnik. — Delegatom v letošnje Zavezino zborovanje v Pulju so izvoljeni: tovarišica M. Orel - Komac in tov. Venturini, Leonardis, Bertok ml. in Orel. — Pri razpravi o poslovnem redu Zaveze se sklene po daljši debati: Člen I. se sprejme, razen točke j. — Člen II. se sprejme, razen točke e, pri kateri naj se 1/4 nadomesti z 1/8, in razen točke f, pri kateri se število zahtevanih podpisov reducira od 20 na 10. — Člen III. se sprejme v celoti. — Člen IV. se sprejme s pogojem, da se upošteva točka č. — Člen V. se ne sprejme. — Člen VI. se sprejme, razen točke f. — Pri točki »sanacija Zavezinih listov« priporoča predsednik, naj bi se listi kolikor mogoče razširjali in tudi redno plačevali. Slednjic se sklene, da bo di prihodnji občni zbor dne 9. julija v Ricmanjih, na kar zaključil predsednik zborovanje.

Književnost.

Narodne pesmi za mladino III., zbral in uredil Janko Žirovnik. Pri 20. pesmi v 5. taktu mora stati pred zadnjo vrsto v drugem glasu razvezno znamenje in se torej poje c, ne pa cis; prav tako tudi v 13. taktu. Popravite!

Kranjske vesti.

—r— **Razstava rokotvornih del** učenec ponavljalne šole je bila o priliki uradne konference v Krškem. Koši, peharji, kosišča, toporišča in razni držaji, ki se jih je tu videlo, so izvrstno izgotovili učenci krške ponavljalne šole. V tem delu jih je izuril naš vsestransko delavni tovariš Humek. Želeti bi bilo, da bi priredil, kakor se je na konferenci predlagalo, tak tečaj tudi za učitelje. Na ta način bi se to kmetiško delo, ki se je že precej opustilo, zopet razširilo in oživilo, kar bi bilo za kmetiške sloje večjega ali pa vsaj toliko pomena, kakor so ženska ročna dela.

—r— **Uradna laž!** Pišejo nam: V zadnji številki »U. T.« ste pribrili dvojico uradnih lažic, kr. nadzornika Maierja. — Kaj bi storila šolska oblast, da zasači kdo mene, preprostega narodnega učitelja, pri takem potvarjanju uradne istine? Takoj bi me vrgli v disciplinarno preiskavo, ki bi se je gotovo ne iznebil brez občutne — in to poudarjam! — zaslužene kazni! Kaj se pa zgodi z nadzornikom Maierjem, ki bi moral svetiti kot zgled objektivnosti in resnicoljubnosti? Ali bo dopustil baron Schwarz, da naj nadzornik Maier demoralizuje vpliva na podrejeno učiteljstvo in zavaja v uradne prestopke? **Mi hočemo enake pravice za vse! Z Maierjem v disciplinarno preiskavo!** Ako se to ne zgodi, bomo našli pota, da se enkrat razgrne njegova slika v **državnem zboru!** In to ob prvi priliki!

—r— **Umrl je sin prof. dr. Fr. Ilešiča**, Vladimir, v 16. letu svoje dobe po dolgi 14letni bolezni, ki je bila edina in tragična vsebina mladega življenja. Naše sožalje! — Umrla je gospa Marija Čerinova, vdova po pok. nadučitelju tov. Čerinu, mati učiteljevih soprog gospe Likarjeve in Črnagojeve. R. i. p.!

Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!

Štajerske vesti.

—š— **Prazno delo.** Na dnevnem redu letošnjih okrajnih učiteljskih konferenc na Spodnjem Štajerskem so tudi podrobni učni načrti za učni jezik, drugi deželni jezik, za stvarni pouk, računstvo z obliko-

slovjem, za ročnosti in pismene izdelke. Če ne povsod, vsaj ponekod bo ta naloga našla svojo rešitev. Čudno pa se nam zdi, kako so udje stalnih konferenčnih odborov mogli to nalogo skleniti. Nimamo 1. slovenskih učnih načrtov, nimamo 2. knjig, po teh načrtih urejenih. Oboje, slovenski učni načrti in knjige, nam je obljubljeno. Pri izdaji slovenskih učnih načrtov bi želeli, da bi oblast pritegnila k delu osebe, ki poznajo Slovence in njihove primerne zahteve na šolskem polju, ki pa imajo tudi srce za ta narod in njegove koristi. S samo prestavo nemških učnih načrtov nam ni ustrezno. Izdelovanje podrobnih učnih načrtov k takim načrtom bi ne bilo nič drugega ko natezovanje, izvršeno po M. Pohlino, ki je vlekel slovensko slovnico na nemško kopito. Bilo bi torej nezmislno. Ravno tako nezmislno bi bilo tudi izvrševanje podrobnih učnih načrtov k nemškimi učnim načrtom. Pri tem zajužje ni pozabiti na to, da bi imelo učiteljstvo v kratkem novo delo, če izidejo slovenski načrti, opirajoči se na slovenske potrebe. — **Poklicani faktorji se naj pravčasno potrudijo, da izginejo med nalogami za letošnje okrajne konferenčne naloge podrobni učni načrti, in se nadomestijo z drugimi.** — **Poklicani faktorji naj dosežejo, da slovenski načrti ne bodo samo prestava nemških, temveč da bodo osnovani na slovenskih potrebah in koristih.** Naj ne dopuste, da bi se zdelo, da je že vse štajersko šolstvo enotno, seveda v nemškem zmislu. X.

—š— **Pevska vaja** za učitelje in učiteljice ormoškega okraja skupno z ormoškimi čitalničarji se vrši v soboto, dne 6. junija ob šestih zvečer. Ker bo to skoraj gotovo zadnja pevska vaja pred koncertom dne 14. junija, pričakujemo polnoštevilne udeležbe.

—š— **Vse obrtne nadaljevalne šole** rabijo v smislu naredbe ministrstva za javna dela z dne 28. junija 1910, št. 16/2 — XXI a, odstavek IV B 1 obiskovalna izpričevala za gojence, ki med letom izstopijo, a še nimajo pravice do odhodnega izpričevala. Ker se pri zalogi šol. knjig ne dobe slovenski izvodi in jih ni dobiti pri nobeni tiskarni, jih je založila Zvezna trgovna, Goričar in Leskovšek v Celju ter stane 100 komadov 3 K. Slovensko besedilo je pregledal c. kr. nadzornik. Vodstva naj naroče takoj, dokler je kaj zaloge; na novo naročena stane prvih 100 komadov 9 K. S.

—š— **»Zahlungsliste.«** Na zborovanju Učiteljskega društva za kozjanski okraj v Podsveti so dne 23. V. t. l. podpisali ugovor na naučno ministrstvo in ugovor na finančno ministrstvo vsi pričujoči, namreč 32 učnih oseb ter obenem skupno za sebe in v imenu vseh nepričujočih še učiteljsko društvo z besedilom, ki je bilo v »Učit. Tov.« priobčeno. Ugovor na finančno ministrstvo se je takoj odposlal na finančno deželno ravnateljstvo v Gradec. Oni na naučno ministrstvo pa se je odposlal deželnemu šolskemu svetu v Gradec 4 dni pozneje; ker se je predložil še nekaterim pri zborovanju nepričujočim učnim osebam v podpis. Ob enem se je o tem obvestil davčni urad v Kozjem s sledečim besedilom: »Sem že drugič doposlal »Zahlungsliste« se kot v jezikovnem oziru nezakonite vračajo z naznanilom, da je vse učiteljstvo v Dobju vložilo proti odloku c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 22. IV. 1914, št. 3 3848/4 v tej zadevi ugovor na naučno ministrstvo, a proti odloku c. kr. fin. dežel. ravnateljstva z dne 2. aprila 1914, št. 647/VI, na finančno ministrstvo z zahtevno, dobivati plačo še nadalje po pobotnicah, oziroma do končne odločitve na podlagi samoslovenskih tiskanih izplačilnih imenikov. — Enaka ugovora je podpisalo večeraj dne 23. maja 1914, v Podsveti zbranih 32 učnih oseb tega okraja ter se je ugovor na finančno ministrstvo odposlal danes priporočeno in ekspresno na finančno deželno ravnateljstvo v Gradec, oni na naučno ministrstvo pa se odpošlje še tekom tega tedna deželnemu šolskemu svetu v Gradec. — S tema dvema ugovoroma je torej v upravnem smislu izpodbita pravomočnost obeh odlokov do tlej, da se zadeva pravnoveljavno dožene, če bo treba, na najvišji inštanci, zaradi česar se sme tamuradno izplačevanje mesečne plače vršiti na podlagi dosedanjih pobotnic, ki se bodo te dni tja dolo-

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto!

Izredno nizke cene!

slale. Za istinitost teh podatkov in da se nam ne bo dne 1. junija tam izplačevanje zadrževalo, se blagovoli davčni urad obrniti brzojavno na finančno deželno ravnateljstvo v Gradcu. — Ne moremo se torej ravnati po tamuradnem dopisu z dne 20. maja 1914 k št. 425.

Goriške vesti.

—g— Pri izpraševalni komisiji za ljudske in meščanske šole v Gorici je napravila Uršula Gosak izpit za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom. S tem popravljamo zadnji objavljeno vest, da je imenovana kandidatinja prebila samo za šole s slovenskim učnim jezikom.

—g— Uspeh cvetičnega dneva v Gorici je ta, da se razširi Narodna šola na Blančah v trirazrednico. To naj bo vsem sodelujočim največje zadoščenje. — V kratkem se prirede po vsej Goriški cvetični dnevi za šolo na Blančah. Ciril-Metodove podružnice, na delo!

Splošni vestnik.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj ima svoj redni občni zbor dne 4. junija t. l. dopoldne ob 10. uri v Poljanah nad Škofjo Loko. Dnevni red zborovanja je: 1. Pozdrav predsednika; poročilo tajnika, blagajnika in pregledovalcev računov. 2. Volitev delegatov za letošnje glavno skupščino Zaveze. 3. Volitev odbora in pregledovalcev računov. 4. Slučajnosti. 5. »Učne slike iz domoznanstva«, predava tovariš Josip Lapajne, nadučitelj v Cerkljah. — Kdor se udeleži zborovanja, naj priglasí svojo udeležbo društvenemu tajniku V. Rusu, učitelju v Kranju, in sicer najkasneje do 2. junija, da se pravočasno preskrbe vozovi in popoldansko kosilo. Odhod iz Kranja je ob vsakem vremenu točno ob 7. uri zjutraj z brekom. Kdor pa ima drugo ugodnejšo zvezo, ta naj se zglaší za obed direktno pri tovarišu Lovro Perkotu, nadučitelju v Poljanah. K mnogoštevilni udeležbi vabi odbor.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zaradi pretesnega prostora smo morali za danes odložiti nadaljevanje člankov »Ustavoznanstvo« in »Petstoletnica zadnjega ustoličenja itd.« — Iz istega vzroka morajo čakati objavljenja doposlani članki: »Nekoliko razmišljanja o predlogu glede ustanovitve književnega društva za preprosti narod«, »Službeni red za učiteljsko obrtno-nadaljevalnih šol«, »Sadjarstvo in vinarstvo dandanes«, »Ob 40letnici Savinjskega učiteljskega društva«, listek »Ni ga!« in še več drugih drobnih stvari. Vsi ti spisi so več ali manj aktualni, toda prostor so morali odstopiti aktualnejšim, ki so objavljeni danes. — Akotudi se bližajo objajni dnevi »kisljih kumar«, vendar — kakor je videti — nismo z gradivom v zadregi, pač pa s prostorom. Tega pa bi lahko razširili, ako širimo list in uredimo njega finančno stran. Oboje upamo s pomočjo svojih prijateljev vkljub sili, ki jo naše učiteljsvo

trpi, izvesti še do Zavezine skupščine, gotovo pa do konca tega leta. To bo res lep uspeh našega skupnega dela!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsově

učiteljeve soproge v Novém Hradku p. Met. 95 (em. dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov čefira kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalnobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorca blaga zastoj in franko.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v Gorici

Tržaška ulica št. 16

v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarn

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goetz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekta itd.

Strogo solidna tvrška!!

Ogromno število pohvalnih pism na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne!

Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.

Naznanilo otvoritve.

Podpisani si dovoljujem slavn. občinstvu vljudno naznanjati, da sem prevzel in da otvorim na binkoštno nedeljo staroznano

gostilno pri „Sokolu“,

Nadvojvode Friderika cesta št. 4, (preje Gruberjeva cesta),

ki jo je pred štiridesetimi leti ustanovil moj pokojni oče.

Točil bodem samo izborna pristna vina in sveže pivo ter postregel z dobro domačo kuhinjo.

Vsprejemajo se abonenti na hrano, ki se oddaja tudi na dom po zmernih cenah. Kegljische — 25 m dolgo — je cenj. gostom na razpolago ter se odda za posamezne dni v tednu.

Priporočam se za obilen obisk. Z veselo spoštovanjem

Ivan Mehlè.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogáčnik

mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovejših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omari, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrške monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse 25. je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljsvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljšje, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrške Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka. Garancijsko premoženje leta 1913 86.8 milijonov kron Stanje zavarovanj koncem leta 1913 223 milijonov kron Izplačanih zavarovanj do konca leta 1913 128.5 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraße 10.

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ul. 9.

Največja zaloga izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke. Konfekcija za dame.

Točna postrežba. Solidne cene.